inmü e szinpadon először.
szinház.
10. sz.
875. okt. 31-én.
datik:
Debreczenben.
dalokkal 3 szakaszban. Irta:
Zenéje Káldi Gyulától.
felelős szerkesztő:
AI DANIEL.

lttér.*)
i Ellenőr" 203-ik számában
4-ik napján a „Homokkert
ményben felhozott és sze-
ptalan rágalomra vonatko-
és határozottan kijelentem,
mint a czikkiró kiskoru-
i bizonyitványa, miért is a
t alaptalan és aljas rága-
azt hiszem, hogy a „Ho-
nevezés nem engem, hanem
oromba viseletéről és jog-
i mindenki által ismert jól-
illet. tulajdonképen.
hogy elkövetett jogtalan
üntető igazság keze mielőbb
nek méltó jutalmát veendi.
A kutcsináló.

mos köszönet.
nek tartom, a „Mercan-
r angol biztositó
méltányos eljárásáért, me-
falu melletti szomajomi pusz-
árom felvételénél gyakorolt,
apitott 5327 forint 29 kraj-
es károsszeg igen
ány nélküli kifize-
ezennel nyilvánosan köszöne-
és ezen minden tekintetben
rsaságot mindenkinek a legő-
ödéssel ajánlani.
om pusztán, Biharmegyében
26 án.
Gross Ignácz.

észárszék.
tisztelettel hivja fel a t.
becses figyelmét a nagy
Keinráthféle 358.
f. évi okt. 31-ik napján
marhahus mérési helyisé-
a marhahus fontja 20 kr.
mellett a legpontosabban,
izléssel fog kiszolgáltatni.
Balsai Gábor
mészáros mester.

alatt közlöttekért nem vállal
Szerk.

rvényeket
sorsjegyekre
ber 15-iki sorsolásra; fő-
50.000 frt, elad 2½ frt
yegért Lueff M. illatszerész
dorottya-utcza 3-dik sz. a.
„Minervához."
342. 1—3

J. butorraktára
Bez., Franzensring Nr. 20.)
ajánlja
utor-szerelvényeit
különféle formában s min-
den fanemüekből, ét-, há-
lószobák, szalonok, szál-
lodák, urasági lakok, für-
dőintézetek berendezésé-
re, igen kedvező feltételek
és szilárd munkának évek-
re terjedő jótállása mellett
Butor - mintarajzokat
tartalmazó ár-jegyzékek,
kivánatra bérmentve szol-
gáltatnak.
Óvás. A n. é. helybeli és
vidéki vásárló közönséget
hogy tartózkodjék olyan butor-
nelyek uraságoktól, szállodákból
itólag: elutazás, haláleset, épit-
fogásos ürügyökön alapszanak,
éről. — Üzletem és készitmé-
ágáról, bizonyitványokkal szol-
Tisztelettel:
Baar J.

1875. VII. évfolyam. 212. szám. Kedd, november 2.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczen-vidéki „függetlenségi párt" közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési árak:
Helyben es postán küldve:
Egy évre 10 frt — kr. ¼ évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: *Főpiacz, Vecsey-ház földszint* a szerkesztőségbe bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Egyébütt a postahivatalok utján.

Hirdetési dij:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért:
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér"-en megjelenő közlemény öthasábos sorra 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

OLÁH KÁROLY.

Ma reggel vettük a fővárosból baráti kézből a megrázkódtató hirt, hogy — Oláh Károly meghalt!

Sokkal meglepőbben hatott ránk e gyászhir, minthogy teljesen ki tudnók fejezni e férfiu elhunyta feletti mély fájdalmunkat. Halálának körülményeiről mitsem tudunk e pillanatig.

Oláh Károly a közélet terén élte le napjait. S nemcsak hivataloskodási pályáján, hanem az irodalmi téren is elismerést érdemlőleg müködött. Ő alapitá 7 év előtt a „Debreczen"-t is. Élete egyébiránt sokkal ismertebb e lapok olvasói előtt, minthogy azt bővebben ismertetnünk kellene.

A legmélyebb részvéttel jegyezzük fel halálának szomoru hirét.

Érdemeit megőrzik tettei. Hibáit takarja el a néma sir.

Találjon csendes megnyugvást a sir békés ölében!

Béke porainak!

A vámkérdés.

A kormánylapok nevettek egykor bennünket, mikor az önálló vámterületet követeltük Magyarország részére az ausztriai iparral szemben.

Bezzeg megváltozott a világ!

Az „Ellenőr" és a „Hon" e kérdésben velünk tartott egykor a „Pesti Napló" pedig rettenetesen kaczagott rajtunk az akkor még élt „Reform"-mal együtt.

Nézzük, mit mond a két előbbi? — persze tart a némettől s amugy istenigazában forditja magyarra Kautz Gyulának magyarul irt czikkeit s mintha soha senki sem hallotta volna, támogatja a szabad kereskedés eszméjét.

Ez a két lap roppant röhögve vigyorog az olvasó szeme közzé, mintha bolondnak tartaná azt, a ki még hisz nekik.

A vámkérdés politikája életkérdés Magyarországra nézve, mert a külföldi czikkek óriási tömege kiragadja a magyar iparos kezeiből a kenyeret.

De életkérdés azért is, mert a nyerstermelő, a földmüves, a gazdálkodó ember állitja elő mind azon anyagokat, — melyekből készülnek azon czikkek, miket az iparos átalakitás végett felhasznál.

Hogyha szabadkereskedés uralkodik akkor a külföldi iparos behozza az ő czikkeit ami országunkba, és mivel a külföld gyári készitményeket állit elő, olcsóbban adhat minden czikket, mint a mi kézimunkás iparosaink; ez által a szabadkereskedés elnyomja a mi iparunkat, lenyomja a nyers termények árát is, mert a hazai iparos nem vehetvén többé nyers terményt, hogy azt átalakitsa, feldolgozza, a termelő kénytelen annak adni el buzáját, borát, a bőrt, a fát, aki megveszi, és ilyenkor nem az határozza meg az árt, aki elád, hanem aki vesz.

Most az „Ellenőr" és a „Hon" neki állanak, dicsérgetik a szabadkereskedés áldásait, mert az kiviszi a nyersterményt meg a pénzt a mi zsebünkből.

A „Pesti Napló" megfordult, ő követeli, hogy Magyarország önálló vámterülettel birjon, s azt mondja, hogy különben elveszünk.

Ugyan melyiknek van hát igaza?!

Ha a józanésztől kérünk tanácsot, az felvilágosit azonnal.

Hogyha külfölditől vásároljuk az iparczikkeket, elszegényiti az országot, mert megfizetteti velünk a munkabért, kiviszi a pénzt, ami különben a mi iparosaink kezeiben, tehát az országban maradt volna.

A külföldi ember megvásárolja tőlünk a nyersterményt, hazaszállitja, ott elkészitteti és visszahozza s eladja — drágapénzért.

A bőrből különböző czikkeket, a gyapjuból posztót, a fából mindenféle eszközt késziit és épen annyival szegényiti az országot, a mennyi pénzt fizettet magának a munkabérben és haszonban.

Hogyha az a munkabér s az a haszon az országban, az iparos emberek kezeiben maradna, mennyivel gazdagabb lenne az ország?!

És mit mond ehez a kormány?

A debreczeni Messiás azt mondja: dolgozzatok! — mi pedig azt kérdjük: de mit?!

Simonyi miniszter azt mondja: az önálló vámterületet nem lehet keresztül vinni, mert sokan megbuknának Bécsben és mellette. Mi pedig azt kérdjük: Hát miért kell épen nekünk tönkre menni!? — Koldulni?!

A lajthántuliak pedig azt mondják:

Megmutatjuk Magyarországnak, hogy nem veszünk semmit tőle, hanem mindent csak eladunk neki. Nekünk Magyarország pénzére szükségünk van.

Te pedig édes magyarom imádkozzál, ne tégy semmit, ne gondolkodjál, az a kormány, melyet megteremtettél, majd elvégzi helyetted ugy, hogy sirva nézesz utána.

Mit neked az önálló vámterület? — légy abban a hiedelemben, hogy ha nem követeled is, meg jön az magától mint valami sült galamb.

Bihari.

— **Czáfolat** jelent meg a „Hon"-ban azon a sajtóban felmerült hirre, mely szerint a Rothschild-konzorczium kölcsön helyett a pénzügyi minisztériumnak számlára adott volna előlegeket.

— **Egy másik czáfolatot** a félhivatalos „Wiener Abendpost" hoz, azon egyes lapokban felmerült hirre, hogy a hadsereg alkalmas tisztjelöltekben teljes hiányt szenved — ugymond — „az aspiransok jelentékeny része helyszüke miatt felvételt nem találhatott." — Azt is kürtölték ám, hogy kevés a magyar tiszt, miért nem tetszik a hivatalos közlönynek ezt is megczáfolni?

— **Megszületett.** Lukács György n.-váradi polgármester a belügyminiszteriumhoz miniszteri tanácsossá neveztetett ki. Mit szól ehez a redukczió szelleme?

— **Az országgyülés** müködését november hó 4-én csütörtökön fogja megkezdeni. Szerencse fel!

Halottak estéje.

Debreczen, nov. 2.

A kegyelet az emberi szivnek legszebb virága. Indokainak kutforrásait nem lehet elégé kimeriteni. — Tisztelnünk kell azt minden időben.

Halottak estéjén a honfiui kegyelet nem feledkezett el a debreczeni honvédsirokról sem, a melyek keblében a magyar nemzeti önállóság s függetlenség dicső bajnokainak hamvadó részei pihennek.

Tegnap este a régi egyenruhás honvédek saját lobogójuk alatt vonultak ki az egykori bajtársak poraihoz. A nagy közönség köréből csak kevesen jelentek meg, a minek oka bizonyára az volt, hogy az ünnepély nem volt köztudomásra juttatva.

A temető közepén álló domb felett Magyarország czimere kivilágitva diszlett, a czimer alatt e felirat tündökölt: **1848**. A közös sir, melyen a koszorukkal ékitett kereszt áll, szintén ki volt világitva, s e két domb körül a 48-iki egyenruhás honvédek, kezökben fáklyát tartva, sorakoztak.

Majd megrendült a közönség ajkain a feledhetlen nemzeti dicsének: „Hazádnak rendületlenül légy hive, óh magyar!" S két versszak eléneklése után a sirkereszt megkoszoruztatott.

Csécsy Soma volt honvédhadnagy kiválva a közönség köréből megható beszédet tartott, a beszéd vázlatát alább közöljük.

Ezután mindnyájunk ajkán felhangzott a nemzeti imádság: „Isten áldd meg a magyart!"

Tiszai Dániel, a debreczeni honvédegylet első alelnöke lépett ekkor az emelvényre, s az alább közlött beszédet mondá. A beszédeket a haza és Kossuth Lajos lelkes éltetése követte.

Végül felhangzott az ének: „Légy hive rendületlenül hazádnak óh magyar!" ... S a kevés számu közönség haza vonult.

*

— Csécsy Soma beszéde. —

Halottak napja van ma. Halottak napja és emléke. A természet is gyászba borult, s megkönyezi saját müvének az enyészetnek romboló hatását, e néma sirhantokat tekintve.

Megdöbbenve állunk mi is, a mulandóság képe, a jeltelen és néma sirdomb felett, melyben az 1848—9-ki szabadságharcz azon hőseinek hamvai nyugosznak, kik szeretett hazánk önállósága és függetlenségének, a testvériség, egyenlőség és szabadságnak, megvédése tekintetében keletkezett önvédelmi harczban, oly fényesen és győzelmesen villogtatták győzelemhez szokott fegyvereiket, hogy az északi hatalom, hazánkba tört vad és tulnyomó hadseregének erejétől sem rettenve meg; élet-haláharczra kelve s félistenekként harczolva hullottak és vérzettek el a csata téren.

Azon igaz magyar hősök dicsőült szellemének, e néma és jeltelen sirdomb alá takart földi maradványainak hoztuk el hazafiui tiszteletünk és megemlékezésünk kifejezését, kik jeles hazai költőnk Tóth Kálmán eme dicső költeménye szerint:

Csodálatos ifju sereg,
Mely nem tudni, hogyan támadt.
Napok szülték, mégis mintha
Szülte volna három század.
Most rohannak ... pusztitó tüz ...
A fele már ki van dőlve,
Most elnyeli a füstfelleg.
Meghaltak tán? ... nem! ott mennek,
Ott hallatszik, hogy ... előre!

A haza lángoló szeretetétől ösztönöztetve, kedves családi tüzhelyök feláldozásával a magánéletből léptek a csata sikra s fogtak fegyvert hazánk védelmére.

Aludjátok békében álmaitokat kiszenvedett hősei az önvédelmi harcznak; ti pedig tisztelt polgárok, kik az elhunyt hősök 27-ik évfordulóján sem feledkeztek meg e kegyeletes hazafiui tisztelet és megemlékezésről, éljetek sok éveken át s éljen a haza!

*

— Tiszai Dániel beszéde. —

A mai gyász estén, egy szokatlan mozgalom, egy szép hullámzat boritja el a város utczáit.

A békés nép, lakása rideg falait elhagyva, elhagyva a város területét, halkan, csendesen vonul ki a halottak országába, azon országba, a hol nincsen többé öröm, nincsen bánat. — Hol már porrá, hamuvá válvák a kebel hiénái, az irigység kigyói. Alusznak a szenvedélyek, melyek egykor lázas lüktetésben tartották a szivet, s a dallamos ajkakra, az örökös némaság vetette rá feltörhetetlen zárjait. A halottak országába zarándokolt ma a bánatos özvegy, — hogy szeretett hitvesének, kit ölelő karjaiból, a halál szakitott ki, fejfájára hullassa az emlékezet könnyeit.

A halottak békés honát keresi fel az a sok árva, kiket sirjokban nyugovó hü szülék helyett, a jó isten és a jó emberek könyörülete is tápol.

Alig van, uraim! kinek a temetőkertben, egy hervadt virága, egy letört rózsa szála, egy gyászos emlékezetre méltó kincse ne volna eltemetve.

Jól tudom, hogy közöttünk is, kiket itt szemlélek, nem egy találkozik, kinek szive, egy porladozó kedves emlékének gyász lobogóját hordozza. És mégis mi uraim! elküldve családunk hunyt tagjainak sirjához bánatos sohajunkat; ide jöttünk el, ez ékitetlen, egyszerü hantokhoz, e nemzeti sirhoz, — hogy a magyar nemzet dicső történelmét megalkotó hőseinek hamvainál, a 48-ki önvédelmi harczok nemes áldozatainak sirjánál, hálás megemlékezésünket rójjuk le, bár mi parányi részben is a kegyelet adóját.

Dicső bajtársaim! — kik itt e jeltelen sirban, ez egyszerü hantok alatt alusszák örök nagy álmukat, — egykor az isteni szabadság fényes aczélát ragyogtatták, — az utánozhatlan vitézség mezején. — Ők voltak azon büszkeségei, a hajdan nagy magyar nemzetnek, a kik nem mint emberek, — hanem mint félistenek, csak holt testeiken át engedték, hazájuk szent földére lépni az ellent.

Elvérzett dicső bajtársaim! mi fel, magasan felülemelkedve a jelen időkön, — mely dicső eszméinknek nem kedvező, átrepülünk az emlékezet szárnyain a régmult időkbe, a bajnok tettek idejébe, — midőn büszke volt a haza reánk midőn ha feltününk ellenség vérétől párolgó szabjáinkkal a láthatáron, — az örömtől riadozó sokaság lövelt dicsfényt a győztes félistenek nemes alakjára; midőn most az idők szomoruságaként — mi egy két régi bajtárs, s nehány igaz honfi kebel ölelkezik, soha elnem enyésző szellemeitekkel.

Milyen csendes, milyen néma most sirotok? Pedig egykor trombiták harsogása, és ágyuk eget földet rázó dördülései voltak bölcsődalotok!

Nem hajoltatok ti meg dicső bajtársaim! a zsarnokság dörgő parancsai előtt, és véres betükkel irtátok fel emlékeiteket még az északi óriás vadgyermekének homlokára is.

Én uraim! ki bánatos szivvel állok régi honvéd társaim sirjánál, nem kivánom elhangoztatni, az akkori idők s csaták csalogányával, hogy e harábau olyan sok jeles sirján ringatja vándor fuvalom, a feledésnek tüskebokrait, nem, mert hiszen a bajnok jutalma vér, sebek s halál. ...

Nem botránkozom meg, hogy a feledékeny maradék, nem rakta reá sirmárványaikra a dicsőség fénylő sugarait, minek volna az? Nem ott ragyog-e tetteiknek a történet által feljegyzett, és soha el nem muló emléke, a hir s a dicsőség oszlopán, — melyet a jó és hü honfiak keblébe a kegyeletes emlékezet állitott.

Nyugodjatok elvérzett dicső bajtársaim csendesen sirjaitok rideg ölében, mi kik még élünk, el-el fogunk zarándokolni árnyas nyughelyeitekhez. Halott bajtársak! viraszszon hoszszu álmaitok felett az emlékezet szelid angyala.

— ***A magyar fővárosból.*** **Ő felsége** a tolnai tüzkárosultak javára magán pénztárából 400 frtot adományozott. — **Törzs** Kálmán irótársunkat nagy csapás érte. Egyetlen kis fia meghalt. Béke poraira! **Fővárosunk** nehány utczájában a rosz világitás miatt az estenkénti járkálás veszélylyel jár. Még ott is? **Erny** gyilkosait még nem hozták haza, mert Rydelt az oláh hatóság nem akarja kiadni. **Jókai** Mór regényeiből az utolsó 6 év alatt 800000 példányt adott el az Athaeneum! — **Gr. Károlyi** György az idén 185,600 frt áru gyapjut adott el. — **Jókai** Mór sajtó alá adta „Magyarország története" czimü munkájának 2-ik kötetét.

A tények beszélnek.

(p.) Az előttünk fekvő 1873-ki zárszámadási kimutatások szerint, az egyenes adók hátralékai nyilvánvalók lévén az olvasóközönség tájékoztatása czéljából jónak láttuk azokat közölni.

Magyarországon az egyenes adók hátralékai tettek, — Erdély is beleértve: 36.249,000 forintot Horvátországban 4.544,000 forintot. Az illeték hátralékok 20.149,000 frtot. Az államjavaknál mutatkozó bér hátralékok 8.561,000 frt. A hátralék összeg tehát 1873. végén 69 millió 503 ezer forintra rugtak. Kétséget sem szenved, hogy a folyó év is hátralékot mutat, minélfogva az államhátralék követelései a 70 milliót felülhaladják.

Jól emlékezik a tisztelt olvasóközönség, hogy e tárgyban a „Debreczen" sokszor és igazságosan emelte szavát. Annak bebizonyitására azonban, hogy szavaink tulzottak egyáltalában nem voltak, a többek közt utalunk a „Kelet Népére", mely érintett adóügyről a következőket mondja: „Napirenden vannak a megdöbbentő tudósitások az ország minden részében folyamatban levő adóexekutiókról. Nem egy eset fordul elő, midőn a szegény földmivelőtől elveszik s potom áron elárverezik igavonó marháját, vetőmagját, bérbe adják földjeit oly áron, mely a rendes bérösszegnek negyed-ötöd részét teszi ki. A bejövő összegből mindenek előtt levonatnak a végrehajtási költségek s a végrehajtó napidijai, a mi fenmarad, az az adóhátralék törlesztésére forditattik. Csekély összeg ez gyakran a nagy végrehajtási költségekhez és napidijakhoz képest, mert sokszor megesik, hogy a szegény embernek ingó vagyonát is elpocsékolják, s adója is fizetetlen marad.

Nem szokásunk a nép szenvedélyeihez fordulni s pártérdekből mellőzni az ország érdekeit. De a mi az adóexekutiók terén az ujabb időkben történik „még sem lehet szó nélkül hagyni, mert e tekintetben oly abnormis állapotok állottak be, melyek az annyit emlegetett „Cultur állam" és „Cultur missió" eszméjével éles ellentétben állanak, s ha még soká igy tartanak, aggasztó katastrófák magvát rejtik magokban.

A roppant összegü hátrányokra térve a „K. N." elmondja, hogy az pénzügyi administratiónk szégyenfoltját képezi, melyet érez a pénzügyminiszterium is, s egyuttal szorittatva a pénzhiány által is, most egyszerre szeretné kisajtolni az adózóktól. Drákói rendeletek mennek a pénzügyigazgatóságokhoz, hogy szoritsák az adóhátrányok kérlelhetetlen behajtására. Az adóexekutorok sáska módra ellepik a falukat, megkezdődik a dobszó és a nép utolsó ingóságainak elárverezése.

Téved azonban a pénzügyminisztérium, ha azt hiszi, hogy a mult idők hanyagságának szégyenfoltját ily erőszakos rendszabályok s ily ész és számitásnélküli szigor alkalmazása által lemoshatja. Ez az eljárás, mely a humanitás, sőt a józan okszerüség tekinteteit szem elől téveszti, csak az alsóbb rétegek elkeseredését és az adóvégrehajtók busás diurnumait növelé, de a hátralékok valódi törlesztésére nem vezet. Mert ha kierőszakolják is a szegény föld-

A „DEBRECZEN" tárczája.

AZ ÉLET ISKOLÁJA.

— Eredeti elbeszélés. —

Irta: GRÜNVALD JÓZSEF.

I.

(Folytatás.)

Berthold ur.

Csend lett. A kastélyban minden halandó mély álomban volt elmerülve. Maga az udvar is oly kinézéssel birt, mintha tatárok vonultak volna rajta keresztül. Asztalok, székek, poharak, palaczkok, tányérok hevertek szanaszét, s még egy vizhordó cselédet sem lehetett látni az udvaron.

Derengő pir boritotta el keleten a láthatárt, mely mindig terjedni kezdett, jeléül, hogy reggel van.

Ah, gyászos nap lesz ez a mai, több családot, sötét, szomoru emlék fog e naphoz füzni; a vig kedélyt siralmas állapot fogja nem sokára felváltani a kastélyban, hol még tegnap a boldogság sugarai ragyogtak az arczokon.

A nap szétterjeszté bibor szinü sugarait, tüz szinü fényárban uszott a kastély tetőzete, a fák levelei aranyszinre voltak festve, a gyönyörü zöld pázsiton kristály harmat cseppek ragyogtak, hüs reggeli szellő rezgővé tette a lombokat, melyek susogtak, a mindenható tudja miről. Az ágról ágra repdeső madarak csiripelni kezdettek a kastély kertben, talán a mult éjjel történtekről; a kolomp egyhangu csengése is felhangzott a reggeli légben — a természet felébredt. Nemsokára hallani lehetett a falucska harangjának ezüst csengését, mely reggeli imára szólitá a hiveket.

Ünnepi szint öltött az egész helység; szent István király napját megszokták itt ünnepelni minden esztendőben. Berthold ur a kastélyba sietett átöltözködni, ott hagyva a templomba indult társaságot, mondván, hogy azonnal oda megyen ő is. A kastélyban még akkor is aludott mindenki, midőn Berthold ur átöltözködve reggeli imára templomba távozott; nem annyira az imádság kedveért, mint inkább kiváncsi volt meghallani azon nagyszerü szónoklatot, melyet Zahorecz Tóbiás István király napja alkalmából a templomban most tartani szándékozott.

Midőn Berthold ur a templomba megérkezett, épen akkor hangzott el a hivek ajkáról az ének, általános csend lőn. Ezen ájtatos csendességben egyszerre egy ingadozó alak emelkedett a kathedra felé s annak lépcsőzetén nagy nehezen felcsoszogott. Zahorecz Tóbiás volt ez, ki beváltani akarta most Asztalos Gáspár urnak adott igéretét.

Siri csend keletkezett a templomban, minden szem Zahorecz Tóbiásra volt szegezve, csak Berthold ur sütötte le szemeit, nagyon félt attól, a mi most következni fog.

— Micsoda szent helen vagyom én — kezdé a tót tiszteletes a szónoklatot. — Micsoda dicsősséges helen vagyom én? Uczczu teringette, hiszen csak mosd veszem észre, hogy ma István királ napja vagyon. Szent István királ nagy is volt, szip is volt, dicsüssiges is volt! De bocsásson meg nekem az a szent István királ, Mózes mégis csak különb ficzkó volt, mint ü nálánál. Ezirt hát beszilem én nektek Mózesrul. Mert a ki lopja, az megvagyon magának tolvaj, és megvagyon neki zövé haszna és gyönyörüsége; de a ki káromkodja, isten teremtutse! annak sem semmi haszna, sem semmi gyönyörüség! ..

Berthold ur már nem állhatta tovább a dicsőséget s az irtóztató kaczagás kitört belőle csudálkozására a gyülekezetnek. Zahorecz Tóbiás azonban nem jött zavarban, hanem méltó indignatióval kiáltott le a katedhrából Bertholdra:

— Mit nevetolsz te fakutya?! ha jobban tudsz, mondsz! Amen.*)

Igy fejezte be Zahorecz Tóbiás azon nagyszerü ünnepi szónoklatot, mihez hasonlót Kislakon a templombeli hivek, sem annak előtte, sem annak utánna nem hallottak.

A tót tiszteletes még nem jött le egészen a szószékre vezető lépcsőkön, s az ájtatos hivek még nem ocsudtak fel a szónoklat okozta álmélkodásból, midőn a templom ajtóban élénk mozgás keletkezett. Mindenki arra nézett, mindenki kiváncsi volt látni, hogy mi történik ott. A látvány nemsokára kibontakozott a tömkelegből, s a közönség szeme elé tárult.

Gyönyörü fehér ruhába öltözött hölgy, egy fekete ruhába öltözött ifju karjan, méltóságteljes léptekkel közeledett az esküvésre készitett asztalhoz. Az ifju pár után ugyancsak fehérbe öltözött nyoszolyó leányok következtek, ezek között látható volt Asztalos Gáspár szép fiatal leánya, Mariska; azután jöttek a vőfélyek, — s az ünnepélyes menetet a tanuk zárták be.

Ambrózy Abris és Ariadne kisasszony volt ez ifju pár, kik most örök hüséget fognak esküdni egymásnak.

Mindenkiben elhalt a szó, Berthold nem tudta mire vélni e dolgot; hiszen ily szent helyen tréfálni nem lehet, és igy csakugyan komoly volna ez?

Bizon komoly volt. Zahorecz megáldotta az önzetlen szerelemből létrejött frigyet, s a két pár, mint férj s feleség távoztak a templomból. Kilencz óra lehetett, midőn az ünnepélyes menet, melyhez a faluból sokan csatlakoztak a kastély felé megindult. Berthold a boldog párhoz közeledett s enyelegve mondá Ambrózynénak:

— Lássa nagysád, ki hitte volna ezt még tegnap?

— Ki hitte volna? — volt felelete az örömtől sugárzó arczu szép asszonynak.

— Berthold barátom — szólt közbe Abris, — e boldogságomat neked köszönhetem, megtaláltam azt, kit oly rég kerestem: életem társát; ugy is egyedül állottam a világon, most már van ki osztakozni fog örömömben, bánatomban egyaránt, — fogadd ezért őszinte hálás köszönetemet. Különben meglehetsz győződve, hogy boldogságomat növeli azon tudat, hogy pár óra mulva te is ugyanolyan boldog leszesz, mint én; siessünk tehát a kastélyba.

Madarassy Sámuel ur hosszu száru pipával állott a kastély kapuja előtt, s bámulva nézte a közeledő diszes menetet; Berthold ur előre sietett, megmagyarázta az egész dolgot az öreg urnak, ki fejét rázta, s bajusza alól a következőket mormogta:

— Mégis csak különös gyerek ez az Ábris! hej, ha az apja élne!

E megjegyzésnél többet nem mondhatott, mert a jövevények már előtte állottak. A dolgon ugy sem lehetett segiteni, mit volt mit tenni, mint a szokásos szerencse kivánatokkal fogadni az ifju párt.

A kastélyban ujra élt minden; sürögtek, forogtak, a cselédség is talpon volt. A vendégek is gyülöngeni kezdettek a nagy terembe, s nemcsoda, ha mindenki meg volt lepve, midőn a tegnap este az Ariadne kisasszony eltünésében támadt rejtélyt, ime az előttök álló ifju párban, megfejtve látták.

(Folyt. köv.)

*) Állitják, hogy ilyes forma beszéd egy tót ajku lakossággal biró községben csakugyan elmondatott volna.

mivelőtől, a mult hátrálékát azáltal, hogy kis gazdaságának instruktiójáť dobra ütik, egyuttal megvetik alapját a jövő évi nagyobb hátrálékoknak. Hogy a megnyomoritott gazda hosszu ideig nem lesz képes fizetni adóját, az oly bizonyos, hogy még adóexekutori csekély észszel is, akárki az ujján kiszámithatja. Mélyen sérti továbbá a legegyszerübb embernek igazságérzetét is, s okvetlen elkeseredést szül a kormány ellen az, ha naponként szemtanui vagyunk, miként árverezik el az egyiknek csekély ingóságát nehány forintnyi adóért, mig mások ezrekkel hátrálékban vannak s uri kénye-kedvükben legkevésbé sem háborgattatnak. — De több szeme is van a méltánytalanságnak, napról napra előfordul az is, hogy egyes adózótól több követeltetik, mint mennyivel tartozik. Vagy egyenesen többet vetnek az adózóra, mint a mennyi jogosan terhelhetné, vagy valakinek másnak az adóját követelik tőle, vagy oly adóért küldik nyakára az exekutiót, melyet már egyszer megfizetett. — Van aztán hosszas lótás futás, Pontiustól Pilatushoz, mig végre a tévedés kiderül, ha ugyan az adóhivataloknál uralkodó rengeteg zavar miatt, egyáltalán kideríthető. Ezeket elsorolván az adóexekutióról, azt kérdi a „K. N." honnét van az, hogy az illetékek és hátrálékok, mintegy 30 millió forintot tesznek? majdnem annyit mint magok az adóhátrálékok. Igazságos-e, hogy a szegény embernek elárverezik utolsó ingóságát, mig az állam bérlői, solyanok, kik vagyont szerezve, illetékekkel tartoznak, ezerekre rugó hátrálékkal tatoznak?

Minek az államjavak igazgatására tartott nagy hivatalnoki és ügyészi hadsereg, ha még a haszonbéreket se képes vagy nem akarja behajtani.

Honnét van az, hogy az illeték kiszabásokkal évekig késnek az illető közegek, s mikor végre kiszabják, sok esetben igen helytelenül szabják ki, s ezáltal sok huza vonára adnak alkalmat sat.

Az efféle dolgokért meggyökerezett a polgárokban az érzület, csak akkor fizetni az államnak, midőn ezt tovább elhalasztani nem lehet. A kincstár pedig konokul megmarad eddigi gyakorlata mellett, kinozza, exequalja a szegény népet, de megtüri a 30 milliónyi illeték és bér hátrálékot. Ez a felfordult világ aztán természetszerüleg azt hozza magával, hogy ismét 8 milliónyi uj adót akarnak beszedni azoktól, kik eddig is fizettek, mig a kincstár tehetetlenül áll szemben 70 millió activ követeléssel.

A közlöttekből láthatja az olvasó, miszerint nézeteinkkel a politikai dolgok terén, valamint a helyzet festéseivel nem állunk egyedül, osztják azt, és hason szellemben nyilatkoznak a budapesti nagy politikai lapok is, melyek nem állanak a kormány szolgálatában. Tények ezek, szomoru tények. A tények logikája ellen pedig, mint Napoleon is megmondá, nem lehet mit se tenni.

— *Vidéki hirek*. **Barbarismus.** Egy nagykárolyi lakos Siváb János, nejét annyira megverte, hogy a szegény nő keze eltört. A vadállat befogatott. **Fliegel Magdolna** aradi jómódu asszony életuntságból felakasztotta magát. **A békésmegyei** agarász-egylet dijagarászatát jövő hó 6-kán Gerendáson fogja megtartani. **Erdővidéken**, a Székelyföldön a gyermekek közt nagyban pusztit a roncsoló toroklob (diphtheritis). **Szentesen** a kataszteri mérnök nem tud magyarul. Éljen a kormány. **Nagy-Váradon** Fischer Simon gazdag kereskedő — meghalt. **Likvánd** községben mult hó 25-kén villámlott és menydörgött. **Kuriózum**. Tordamegye árvaszéki elnök, kolozsmegyei irnokká neveztette ki magát.

Őszi estékre.

Géressy Kálmán előadása a magyar irodalom és miveltség történetből a XIX. században.)

A szinmü és általában az összes irodalom fejlődésének egyik fontos tényezője a kitünőbb idegen irói termékek átültetése. E tényezőt e korbeli iróink is felhasználták, több külföldi szinmüirók müveit forditván le, melyek közül a Kotzebue szinmüveinek, tisztán látmányosságon, elérzékenyitésen alapuló iránya szinmüirodalmunk e korbeli eredeti müvein is meglátszik.

Nevezetesen, drámairóinknak az volt czéljok, hogy érzékeny jelenetek által megrikassák a közönséget.

1814-ben nehány lelkes főur pályázatot hirdetett a legjobb magyar tragoediára. A pályázatra 12 pályamü érkezett be; nyertes Tokodi János „Pártosság tüze" czimü müve lett. A pályadij azonban csak oly feltétel mellett igértetett kiadatni, ha a szerző munkáját átdoldozza. De ez nem történt meg.

Tokodi müvén kivül még három lett dicsérettel kitüntetve; mind a háromnak szerzője Bólyai Farkas volt.

Mindezen szinmüvek, bár Bólyai az övéit ki is nyomatta, teljesen feledésbe mentek, s most alig ismeretesek névleg is, mig ellenben az, melyről a birálók egy dicsérő szóval sem emlékeztek meg, a legujabb időkig oly tekintélynek örvend, minővel drámairodalmunk egyetlen terméke sem dicsekedhetik. E mü a magyar szinmüirodalom legbecsesebb drámai alkotása, legbecsesebb gyöngye, Katona „Bánk bán"-ja, melyet szerzője 1819-ben ujra átdolgozott, de csak pár évtized mulva adatott elő Budapesten. Ekkor kezdte a közönség felismerni és megkedvelni és pedig leginkább azért, mert iránya azon kor politicai nézeteivel egyezett, mig nem ujabban a kritika és esthetika által kétségen kivülivé, nyilvánvalóvá lett, miszerint Bánk bán a legelső tragoedia, melyhez hasonló nincs irodalmunkban.

Önként merül fel a kérdés, hogy miként történhetett az, miszerint a Katona „Bánk bán"-ja mind 1814-ben a birálók előtt, kik azt birálták, mind azután is sok ideig a közönség előtt ignoráltatott, egyátalában nem méltányoltatott.

Szinészet.

—d.—t.— Szombaton, okt. 30-kán adatott: Vérmenyegző, dráma 3 szakaszban és 5 képletben; irta Benkő Kálmán.

Soha ilyen szegény eszmeszüleményt, mint ez volt! Ellehet rá mondani, hogy több puska ropogtatás, mint darab. Szerző különben nagyon sokat tanuimányozhatta Schiller Haramiáit és a Vén bakancsost, mert észleltünk a Vérmenyegzőben olyanféle jeleneteket, melyek az emlitett két szindarab egyes jeleneteihez nagyon hasonlitottak.

Sajnáljuk Rott M. kisasszonyt, hogy annyi szorgalmat és tanulmányt kellett forditania az arra nem érdemes szerepre. Rott M. játéka kitünőnek mondható, szavaiban érzés, — hangjában sok bensőség volt. Alakitása kifogástalan; arczvonásaiban kifejezte a szerencsétlen szenvedő nő mély fájdalmát, midőn az a bünös testvér ellen kénytelen fordulni.

Abonyi játékára, bár nem vitatható el töle a ma kifejtett kellő ügyesség, a csinos modor, a szavak tiszta kiejtése, stb., azonban megjegyzésünk ugyanaz, mint volt midőn VI-ik László adta; nevezetesen nem tud hangja irányában eléggé kiméletes lenni, s a tulhajtott pathosz ma is azon kellemetlen helyzetbe juttatta, hogy a darab vége felé rekedtségét már jelentékeny mértékben észre lehetett venni. — Ohajtanók, ha e kiváló tehetséggel biró ifju szinész, eme jó akaratu figyelmeztetésünknek jövőben több fontosságot tulajdonitana.

Szatmári (obsitos) és Kiss érdemelnek még különösen megemlitést, kik mulattató játékukkal, a darab selejtességét kevés időre feledteték a közönséggel, sőt gyakran derültségbe hozták. Az előadás a folyékonyság tekintetében sem kifogásolható.

Vasárnap, október 31-kén adatott: Leányvásár Debreczenben, — népszinmü 3 szakaszban; irta Haray Viktor.

Telt ház ritkaság lévén nálunk, örömmel regisztráljuk, hogy ma a szinház minden zugában csaknem tömve volt.

Az előadás igen élvezetes, — mulattató. Rott Mari k. a. játékát ismét csak dicsérni lehet. Az elismerés különben nagyrészben Timárt illeti, ki a borbély szerepben csaknem felülmulhatlan komikummal játszott. Megjegyezzük, hogy kitünő ötlete, midőn a debreczeni piacz ábrázolása alkalmával legutóbb a városunkban volt futó bolondot (alias: gyorsfutó) élethüen utánozta, a közönségnél nagy derültséggel találkozott.

Szeles (Diósi György) játéka, nem tartózkodunk kimondani, müvészi volt. — Midőn mint koldus fiával találkozik s azt megösmer, játéka elérte azon fokot, hogy a néző közönségben is felkölté a szerencsétlen sorsra jutott férfi iránti rokonszenvet és szánalmat. Balázsi meglehetős volt. A többi szereplők az előadás előnyére müködtek

Hetfőn, nov. 1-én a „minden szentek" ünnepe alkalmából adatott: „A molnár és gyermeke", dráma 5 felvonásban, irta Raupach.

A mai előadásra szép számu közönség gyült egybe, s valóban mondhatjuk, hogy gyönyörködött az előadásban. Takács játszotta a molnárt, kitünő alakitással, az öreg, beteges, zsugorit a leghübb természetességgel ábrázolta, e szerep felette fárasztó, s csak dicséretére válik Takácsnak, hogy a nehezebb jeleneteket is, a legügyesebb könnyedséggel kivitte. Siposné adta a molnár leányát, Máriát. Siposnét ma láttuk először ily érzelemteljes szerepben, müködése a közönség megelégedésére volt. — A leányt, kinek az életben csupán a szenvedés, a bánat jutott osztály részül, nem kevés szinezéssel, annál több hatással játszotta. Ugyan ezt mondhatjuk, Abonyiról, ki Konrádot személyesité, játékát sok bensőség jellemzi. Végre, nem mulaszthatjuk el felemliteni a kedves Kiss Ilonkát, a négyéves kis gyermeket, ki oly tiszta kiejtéssel és minden félénkség nélkül mondta el a karácsony esti köszöntést, hogy a közönséget a gyermek bátorsága valóban meglepte. Szatmári játéka emelte az előadás sikerültét.

UJDONSÁGOK.

* **Városi közgyülés.** Az 1875. november hó 4-én tartandó bizottsági közgyülésnek tárgyai: Polgármesteri havi jelentés. Ügyhátrányjegyzék. Miniszteri leirat Tisza Kálmán belügyminiszternek miniszterelnökké lett kineveztetéséről. Ugyanaz, mely szerint az állami közép és reáltanodák tankerületi főigazgatóságok alá rendeltetnek. Ugyanaz, mely tudatja, hogy a svájczi kormány által Budapestre Haggenmacher Heinrich neveztetett konsullá. Az üresen levő főkapitányi állás iránt intezkedés. Az árvaszék jelentése arról, hogy az 5000 forint tartalék tőke már készletben van. A sajtóbirósági esküdtek névsorának ujból összeállitása iránt intézkedés. Az ispotályi vegyes bizottságba két tagnak választása. Tanácsi előterjesztés a katonai börtönök felépitési költségének mimódon előállitása iránt. Ugyanaz, melyszerint két darab felülvizsgált számadás felmentési véleményel kisértetik. Ugyanaz, a polgári failletőségnek métermérték szerint kimutatásáról. Ugyanaz, melyszerint az osztrák nemzeti bank záloglevéleinek állása bemutattatik Steiner Sámuelné kérése folytán. Ugyanaz, Vecsey Imre bizottsági tagnak a nagytemplom előtti tér befásitása elleni beadmánya kiséretében. A helybeli kereskedő testület segélyt kérő folyamodása bizottmányi és tanácsi véleménynyel. Sebészi oklevél kihirdetése. — Kelt Debreczenben, 1875. okt. 30-kán.

* **Szinházi müsor.** A mult héten közölt szinházi müsorban legujabban változtatások történtek; az e heti müsor tehát a következőképen van megállapitva: Nov. 3-án: Papagály, operette. 4-én: Brankovics György, szomorujáték. 5-én: Kirchenfeldi plepános, szinmü. 6-án: Granadai éji szállás, opera.

* **Hymen.** Folyó november hó 8-án d. u. 5 órakor fognak egymásnak örök hüséget esküdni: Latabár Endre és Kovács Anna k. a. a helybeli szinház tagjai. Az esküvő a háznál fog végbe menni; Násznagyok lesznek: Temesváry Lajos és Gerecs. Nászaszonyok: Temesváryné és Gerecsné. Nyoszolyóleányok: Bacsó Lujza k. a. és Rott Mari k. a. Vőfélyek: — Szigligeti József és a közönség köréből: Doszpoly János. Az esküvő napján, a szinházi előadás után a szinházi tagok ez alkalommal Király Mihály vendéglőjében barátságos estélyt fognak rendezni.

* **Szerény válasz** a „Debreczen" 211. száma ujdonságok rovatában megjelent a polgárikör „Egy tagjának kérdésére." Igazsága van önnek, hogy a polgárikör némely tagjának könyvet olvasni nem adok. Csakhogy egének könyvet olvasni nem adok. Csakhogy egének könyvet olvasni nem adok. Csakhogy egének